

BOJ

s nepriateľskými výsadbami

NA TERITÓRIU

Na základe doteraz platných predpisov a prevedených cvičení armád NATO je výsadebným jednotkám pripisovaná zvláštna úloha pri vedení operácií a ich význam s rozvojom vedy a techniky bude i naďalej vzrastať.

Poprední americkí vojenský činitelia, opierajúc sa o skúsenosti z bojov v Južnom Vietname, venujú výstavbe výsadebných jednotiek veľkú pozornosť a ich názory o použití vzdušných výsadekov prijali i ostatné armády NATO, pre prípad vojny proti socialistickým štátom.

Vzhľadom ku geografickej polohe našej republiky možno teda očakávať, že v prípade vyvolania válečného konfliktu, bude teritórium ČSSR napadnuté vzdušnými výsadbami protivníka už od samého počiatku zahájenia vojny.

Preto je správne, že v našich predpisoch i v príslušnej vojenskej literatúre je boj proti výsadekom chápaný ako objektívna nevyhnutnosť a potreba so všetkou rozhodnosťou čeliť tomuto nebezpečeniu.

No napriek tomu boj proti výsadekom z hľadiska teritória sa rieši podľa obecných platných zásad, často nahodilými jednotkami, bez prihliadnutia k charakteristickým rysom a povahe výsadku.

Existuje i rôznorodosť, rozpornosť a nejasnosť názorov na otázky pôsobnosti a zodpovednosti za likvidáciu nepriateľských výsadekov. Riešenie tejto problematiky je založené na neúmernom množstve súčinnostných vzťahov, ktoré neprispievajú k rýchlemu a ekonomickému provedeniu protivýsadebných akcií.

Dôležitosť obrany teritória

Do kategórie obrany teritória zahrňujeme všetku činnosť pripravovanú s cieľom zabrániť nepriateľskej činnosti a zachovať na celom území štátu organizovaný život a poriadok, nezbytný k zabezpečeniu potrieb ozbrojených síl i k ochrane životov a zdravia obyvateľov v prípade vojny.

Pre teritórium nášho štátu je charakteristické, že so zahájením vojny by značná jeho časť ležala v pásme poľných vojsk, v ktorom by pôsobili vyššie звязy prvého operačného sledu (so svojimi звязmi a im pridelenými звязkami), včítane týlového priestoru vyšších звязov. V tomto pásme platí zásada nedeliteľnej veliteľskej právomoci a zodpovednosti vojenského veliteľa, nielen

za vedenie bojových operácií, ale i za všetko čo sa na území pásma nachádza a za všetko čo sa na tomto území deje. Táto skutočnosť nijako neznižuje význam teritória v uvedenom pásme, ale naopak umožňuje veliteľovi efektívnejšie a do všetkých dôsledkov využiť cez teritoriálne orgány riadenia a velenia na príslušnom teritoriálnom stupni všetkých ľudských materiálnych a iných zdrojov teritória v prospech bojujúcich vojsk. Spolupráca veliteľa s teritoriálnymi orgánmi nielenže neznižuje význam teritória, ale demonštruje novú kvalitu vzťahu jednoty poľných vojsk a teritória, ktorá vyplýva z charakteru jadernoraketovej vojny. Jednota tohoto vzťahu vystúpi nám ešte viac do popredia pri porovnávaní dôležitosti fronty a teritória štátu ako celku, pretože niektoré funkcie teritória v prípade válečného konfliktu by mali na výsledok vojny rovnaký význam ako akcie poľných vojsk.

Najväčším nebezpečením pre naše územie sú zbrane hromadného ničenia. Vážnym nebezpečením je však i použitie vzdušných výsadek všetkého druhu, ktoré sú schopné pri masovom nasadení vyradiť alebo sa zmocniť dôležitých objektov (priestorov) a dezorganizovať činnosť na teritórii.

Úkoly vojsk a teritoriálnych štábov pri boji so vzdušnými výsadbami nepriateľa

V súlade s plánom obrany štátneho územia stanovuje najvyšší vojenský teritoriálny štáb:

a) úkoly pre organizáciu, zabezpečovanie a prevádzkanie protivýsadkovej obrany pre vojenskú oblasť všetkým priamo podriadeným štábov,

b) návrh úkolov pre RO, najvyšší štátny riadiaci orgán a ostatné rezorty štátnej správy a jednotky ľudovej milície.

— Najvyšší vojenský teritoriálny štáb — okrem koncepčných otázok protivýsadkovej obrany — centrálnie riadi prieskum vzdušných výsadek, organizuje, zabezpečuje a prevádza ich ničenie, zabezpečuje súčinnosť s poľným velením a organizuje včasné varovanie a uveďovanie o ich pravdepodobnom použití. Pri vysadení silných takticko-operačných výsadek vyčleňuje dostatok síl a prostriedkov pre ich ničenie. Ťažisko ničenia je na území protivníka.

— Poľné velenie vedie boj s vzdušnými výsadbami podľa platných poriadkov a predpisov, pričom disponuje rozsiahlymi špeciálnymi prostriedkami pre ich zisťovanie a ničenie na území protivníka, za prepravy, pri vysadzovaní i po vysadení vo frontovom pásme. I tu ťažisko ničenia vzdušných výsadek a dopravného letectva musí byť na území protivníka s použitím zbraní hromadného ničenia, čím sa podstatne uľahčí boj nielen poľnému veleniu, ale i teritórii.

— Všetky podriadené stupne velenia vo vojenskej oblasti prevádzajú plánovanie, organizovanie a zabezpečenie obrany proti výsadbom nepriateľa na svojom teritórii.

Zodpovedajú za zničenie taktických a takticko-operačných výsadek orgánmi teritoriálnymi silami samostatne, alebo v súčinnosti s vyčlenenými silami ostatných rezortov štátnej správy a LM, alebo s poľnými vojskami.

— PVOS plní tiež úkoly protivýsadkovej obrany s cieľom brániť hospodársko-priemyslové oblasti, správne a politické centrá, obyvateľstvo, vojenské a iné dôležité objekty na území štátu proti nepriateľskému leteckému, raketovému a kozmickému napadnutiu.

Disponuje protiletadlovým raketovým vojskom, stíhacím letectvom, radio-technickým vojskom, útvarmi rádiového prieskumu protiradiotechnickými útvarmi a radiotechnickými hláskami PVOS.

PVOS má koaličný charakter a pretože je vybavená najmodernejšími prostriedkami javí sa ako veľmi účinný prostriedok pre boj s nepriateľskými výsadbami.

— Jednotky ľudovej milície ako ozbrojená zložka KSČ môžu plniť úkoly pri vyhľadávaní pátraní a ničení nepriateľských výsadvok môžu byť použité po súhlase vedúceho tajomníka príslušného stupňa.

Možno povedať, že jednotky LM majú u nás nielen tradíciu, ale i svoje opodstatnenie a pokiaľ ide o stráženie dôležitých objektov sú reálnou silou, ktorá je dokonale oboznamená s prostredím a okolím strážneho objektu a môže ho účinne brániť ničením protivníka v objekte samostatnom i na prístupoch k nemu.

Pretože majú pravidelný výcvik, sú vojensky organizované a dobre vyzbrojené môžu byť LM použité na ničenie nepriateľských výsadvok vo vzduchu pri ich vysádzovaní, k zdržovaniu ich postupu, k ich izolácii a k likvidácii prieskumno-diverzných skupín.

— Zložky MV na príslušnom stupni riadenia preberajú plnú zodpovednosť za aktívne a rýchle vyhľadavanie a ničenie nepriateľských výsadvok zvláštnebo určenia, pričom majú všetky predpoklady, aby vyhľadavanie a ničenie výsadvok zvláštneho určenia úspešne previedli. Územné bezpečnostné orgány majú možnosť zriadiť dostatočne hustú prieskumnú a informačnú sieť, nezbytnú pre zistenie a pátranie po výsadvokoch. Treba však pripomenúť, že orgány bezpečnosti nebudú vždy stačiť svojimi silami izolovať, obkľučovať a likvidovať zistený výsadok. Počíta sa pritom s pomocou vojenských jednotiek a LM v záujme rýchleho zničenia nepriateľa.

Z uvedených úkolov, ktoré vo vojenskej oblasti plnia v rámci protivýsadkovej obrany jednotlivé útvary armády i ostatné zložky teritoriálne dá sa predpokladať, že bude dosť prostriedkov a síl, aby boj s nepriateľskými výsadbami bol úspešný.

Kalkulácia potreby síl proti vzdušným výsadbom nepriateľa

Pri organizovaní a prevádzaní protivýsadkovej obrany je treba predovšetkým vychádzať z množstva, možnosti, účelu a spôsobu použitia nepriateľských výsadvok a ohodnotiť nebezpečie, ktoré predstavujú pre teritórium. Každý potenciálny prostriedok má svoje ohraničené možnosti, dá sa teda proti nemu nájsť protizbraň a dá sa proti nemu účinne bojovať.

Podľa doterajších poznatkov **taktické vzdušné výsadky** v sile čaty až práporu používajú divízie, armádne sbory i poľná armáda predpokladaného nepriateľa do hĺbky 12—50 km od čiar dotyku na udržanie vlastného tempa postupu. Je teda jasné, že ich ničenie bude povinnosťou poľných vojsk, armád prvého sledu. Je nám však známo, že priestor v hĺbke 12—50 km od predného okraja je veľmi dôležitý z hľadiska presunov druhých sledov a záloh, ktorých prvoradým úkolom má byť aktívna bojová činnosť, zameraná na rozvíjanie úspechu. Ich zaviazanie do boja s výsadbami znemožnilo by im plnenie predpokladaného útočného úkolu. V uvedenom priestore budú rozmiestnené i týly zväzkov a rôzne iné špeciálne útvary, ktoré majú obmedzené možnosti brániť sa vlastnými silami a bolo by aj neúčelné a neekonomické zasadzovať ich do boja s výsadbami. Za predpokladu, že protivník prekročí naše štátne hranice so 4 zväzkami v prvom slede, môžeme počítať s vysadením štyroch taktických výsadvok na naše územie v sile do práporu. Proti tejto úhrze javí sa nám potrebné mať v uvedenom priestore teritoriálne sily v hodnote po dvoch prápo-

roch. Tieto prápory boli by vstave taktické výsadky likvidovať v súčinnosti s LM, ktoré by vytvárali clony a obmedzovali nepriateľovi pohyb. Tým by boli poľné vojská uvoľnené pre plnenie vlastných bojových akcií. Okrem toho teritoriálne sily by sa podieľali i na likvidácii prieskumno-diverzných výsadek, bránili by prístup k postaveniam raketových útvarov, zabezpečovali by ich presun, prepravu hlavíc, odber a plnenie raketového paliva a podobne. Za predpokladu, že by každý prápor bol mobilný o troch rotách s organickými delostreleckými hlavňami a protitankovými prostriedkami, bol by dostatočnou silou v súčinnosti s LM v známom teréne pohotove likvidovať nepriateľské výsadky.

V počiatočnom období sa počíta s vysadením **takticko-operačných výsadek** v sile do brigády na dôležité prechody cez rieky na teritóriu ešte v pásme poľných vojsk, v záujmovom priestore velenia, ktorého je povinnosťou tieto výsadky ničiť. Vzhľadom k dôležitosti takých prechodov bolo by správnejšie mať tieto prechody neustále pod kontrolou a predísť zbytočnému boju o ich opätovné získanie. Udrzaním prechodov môžeme sa vyhnúť nebezpečeniu zdržania presunov ďalších sledov alebo záloh a zamedziť ich predčasnému zasadeniu do boja s výsadekami. Udrzaním prechodov nedovolíme prerušenie zásobovacích ciest pre bojujúce vojská a môžeme i odvrátiť prípadný obchvat hlavného mesta. S prihliadnutím k zvláštnostiam a dôležitosti takých prechodov bolo by správne poveriť územného veliteľa organizovaním boja s takticko-operačnými výsadekami v tomto priestore, k čomu by sa musela vyčleniť stabilne hodnota jedného teritoriálneho pluku na každý takticko-operačný výsadek. Každý takýto pluk mal by mať už v mieri zárodok s povinnosťou v prípade mobilizácie rozvinúť sa na válečné počty s konkrétnym úkolom v určených priestoroch. Vymedzené rajóny by boli pod stálou kontrolou teritoriálnych jednotiek. Príslušný vojenský teritoriálny veliteľ by mohol centralizovane použiť na likvidáciu takticko-operačných výsadek i v tomto priestore rozmiestnené jednotky LM. Všetky tieto vymenované sily by predstavovali solídnu hodnotu, schopnú ničiť takticko-operačné výsadky pri vysadzovaní, schopnú zamedziť organizovanej činnosti výsadku a postupne ho ničiť po častiach.

Operačne-strategické výsadky, ktorých vysadenie protivník počíta do hĺbky 500 i viac km v hodnote niekoľkých vzázkov na územie našej republiky je málo pravdepodobné i keď ho nemôžeme úplne vylúčiť. Nesmieme totiž ponechať stranou cieľ, účel a zámysl ich nasadzovania, s možným predpokladom rozvinutia útoku pozemnými silami z vysadzovaného priestoru.

Z tohto hľadiska je potrebné mať v nebezpečných (vyhodnotených) priestoroch možného vysadenia operačne strategického výsadku permanentne hodnotu aspoň jedného vzásku, ktorý sa mobilizuje a ktorý mimo iných úkolov bude plniť i úkoly boja s vysadenými jednotkami nepriateľa.

V doteraz vydaných prednáškach a materiáloch sa hovorí, že v prípade vysadzovania nepriateľských výsadek bude ťažko určiť o aký výsadek ide. Toto konštatovanie dá sa ľahko vyvrátiť znalosťou organizácie a spôsobu používania výsadek pravdepodobného nepriateľa čo do sily, hĺbky, priestoru a časového plnenia predpokladaných úloh. Je jasné, že taktické výsadky budú používané v sile do práporu viac — menej v taktickej a v bližšej operačnej hĺbke a takticko-operačné v sile do divízie v operačnej hĺbke, teda v záujmovom priestore poľného velenia. Iný predpoklad je málo pravdepodobný, pretože i možnosti výsadek sú obmedzené.

Vzdušné úderné jednotky akou je 1. úderná aeromobilná divízia USA mohli by byť použité ako prvý útočný sled vojskových výsadek. Skúsenosti z Juž-

ného Vietnamu potvrdzujú, že i keď predstavujú značnú silu a nebezpečie, ich prípravu do akcie nemožno dôsledne utajiť a okrem toho nedá sa posúdiť do akej miery by obstáli proti tejto dobre vyzbrojenému protivníkovi. Tieto sily doteraz totiž vystupovali len na potlačenie národno-oslobodzovacieho boja.

Použitie **vzdušných výsadkových prepadov, prieskumných výsadkov a výsadkov zvláštného určenia** dá sa povedať, že je priestorovo neobmedzené, pričom vzdušné prepady pôsobia len niekoľko hodín a bezohľadne idú za splnením daného úkolu. Boj s nimi je veľmi obtiažny pre ich fyzickú zdatnosť, odbornú pripravenosť a dynamiku akcie. Preto je nutné, aby predpokladané objekty ich záujmu boli strážené, chránené a pripravené k obrane dostatočným počtom síl a prostriedkov podľa charakteru a dôležitosti. K tomu účelu by mali byť určované vojenské, alebo teritoriálne zložky, ktoré by vlastnými silami už či vojskami, LM, bezpečnosťou zahájili boj so vzdušným výsadkovým prepacom, znemožnili by mu splniť rýchle úkol a po príchode teritoriálnych vojenských jednotiek podieľali by sa na jeho zničení.

Prieskumné výsadky a výsadky zvláštného určenia sú typické tým, že sa vyhýbajú priamemu otvorenému stretnutiu s protivníkom a vo vysadzovacích skupinách sa ich počet pohybuje okolo 4—12 osôb. Znamenajú veľké nebezpečie pre poľnú vojská i pre teritórium, ani nie tak svojou početnosťou, ako následkom svojho jednania, ktoré môže mať nedorozumenie následky a spôsobiť nam citeľné straty.

Zodpovednosť za ich vyhľadávanie a ničenie majú zložky MV, v úzkej spolupráci s LM, pričom možno vjsť na pr. z tohto prepočtu:

Ak vyjdeme z predpokladu, že ČSSR meria 127.870 km² a priemerná rozloha 1 kraja je 12.000 km² a priemerná rozloha okresu je 1.200 km² dôjdeme k takémuto prepočtu síl:

- vysadenie výsadku sa zistí do 30 minút (vizuálnym pozorovaním vojenských hliadok, družstiev TRHS, oznamom civilných osôb);

- pátracia skupina bezpečnosti do 20 minút môže byť v priestore vysadenia a do 30 minút zistí skutočnú situáciu a v prípade potreby vyžiada si pomoc;

- teda za 1 hod. a 20 minút môže byť vydaný rozkaz na zneškodnenie výsadku po jeho vysadení;

- ak počítame okres v rozlohe 30 km X 40 km a jednotka LM je umiestnená niekde uprostred, najvzdialenejšie miesto môže dosiahnuť za 30 minút a najbližšia pohyblivá jednotka LM môže zasiahnuť za 60 minút. Za tú dobu, do príchodu prvých jednotiek LM sa nám výsadok môže vzdialiť od miesta vysadenia až o 10 km, tj. v okruhu 10 km ho musíme hľadať čo predstavuje obvod 62 km. Pri hustote clony 12—15 ľudí na 1 km javí sa potreba zasadiť na clonu okolo 600 osôb. Na pátranie potrebujeme 10 skupín, v každej 15 osôb, tj. 150 osôb a v zálohe mať okolo 75 osôb. Celkom asi 825 osôb. Možno teda povedať, že zložky MV s jednotkami LM, ktoré dosiahnu uvedeného celkového počtu osôb, sú v stave zneškodniť prieskumnodiverzný výsadok, avšak za neúmerne veľkého počtu síl.

Vojenský teritoriálny veliteľ však musí mať tiež záujem na rýchlom vy pátraní a likvidácii týchto výsadkov hlavne k vôli ich možnosti použiť jaderné míny a schopnosti navádzať letectvo i jaderné prostriedky na cieľ.

Je však potrebné, aby mal k tomuto účelu vlastnú teritoriálnu jednotku, schopnú rýchle ničť základne špeciálnych výsadkov a proviesť ich likvidáciu

v priestore obkľúčenia. Takáto jednotka by musela byť vysoko pohyblivá, vyzbrojená automatickými zbraňami.

Každý kraj by mal mať tiež vrtulníky, prispôsobené pre vedenie boja zo vzduchu i na rýchlu prepravu časti svojich síl do ohrozeného priestoru a vrtulník pre prieskum a riadenie vojskovej akcie.

Urýchlilo by sa tým pátranie, zamedzilo by sa veľkému rozptylu vysadeného výsadku a znížila by sa potreba síl na jeho likvidáciu. Za predpokladu že sa vysadenie bezpečne zistí do 30 minút, vrtulníková jednotka by bola schopná zhruba za ďalších 30—40 minút, pri rýchlosti 160 km, zasiahnuť v priestore vysadenia.

Za túto dobu by sa mohol výsadok vzdialiť asi na 5 km od miesta vysadenia, čo predstavuje obvod kruhu asi 32 km. Pri hustote clony 12—15 ľudí by sa javila potreba asi 380 osôb na clonu.

Na pátranie by boli potrebné asi 4 pátracie skupiny po 15 osobách, tj. celkom asi 450 osôb na celú akciu. Oproti normálnemu pešiemu vyhľadávaniu, za použitia vrtulníkov by sa teda potreba síl na zamedzenie pohybu nepriateľského výsadku znížila na polovinu.

Za výhodných podmienok, ak by osádka vrtulníka spozorovali nepriateľské skupiny, mohli by ich likvidovať priamo, bez ďalších potrebných síl.

Za sťažených podmienok pátrania a obkľúčovania javí sa potreba túto vrtulníkovú rotu zosilniť 1 čatou OT s PT BzK vybavenú prostriedkami pre videnie v noci, 1 čatou Pl dv K 12.7 mm a 1 čatou minometov 82 mm. Tieto sily by mohli veľmi zasiahnuť pri likvidácii už izolovaného a obkľúčeného výsadku jednotkami LM a zložkami MV.

Potreba mať tieto teritoriálne sily vyplýva z nutnosti rovnomernejšieho pokrytia teritória aktívnymi vojenskými jednotkami, čím by sa účinnejšie zabezpečila činnosť tyla, odbremenili by sa od tohoto úkolu mobilizujúce sa a presunujúce sa zväzky a vyplnila by sa medzera v pozorovaní a zisťovaní nepriateľských výsadek v tých priestoroch, kde poľné vojská sa nenachádzajú. Okrem toho vrtulníkové jednotky šetria nám sily a ľahšie môžu prekonávať rozrušené a zamorené priestory.

Je to skutočne minimálny počet pravidelných teritoriálnych síl, ktoré by boli schopné splniť stanovené úkoly. Na stupni okres by nemuseli byť organizované žiadne jednotky.

Záver

Možno povedať, že v prípade rozpútania vojnového konfliktu výsadkové vojsko predpokladaného nepriateľa je reálnym nebezpečením pre celé územie nášho štátu. Je pravdepodobné, že v počiatočnom období vojny v prihraničných krajoch by boli vysádzované taktické výsadky; s takticko-operačnými možno počítať na prechody cez rieky vo väčšej hĺbke teritória; s prieskumnými výsadbami sa budeme môcť stretnúť na celom území ČSR a čiastočne i na Slovensku a s výsadbami zvláštneho určenia v celej ČSSR. I keď vysadenie operačno-strategického výsadku na našom území je málo pravdepodobné, nesmieme ho úplne vylučovať, pretože sú na území ČSSR priestory, odkiaľ po vysadení by sa dala rozvíjať útočná operácia. Je ťažko predpokladať, kde, do akého priestoru a za akým účelom mohli by byť prevedené vzdušné výsadkové prepady, pretože v každom kraji sú umiestené dôležité objekty, ktoré môže byť stredom ich záujmu. Preto pri protivýsadkovej obrane teritória ČSSR treba sa

zameriť predovšetkým na nepretržité, systematické sledovanie dislokácie, výcviku, výzbroja a premiestňovanie výsadvkov a dopravných leteckých prostriedkov. Za tým účelom je treba využiť všetkých možných dostupných spôsobov a foriem prieskumu, počínajúc agentúrnym prieskumom, cez kozmický, rádiový, letecký, pozemný, špeciálny až po zprávy získané civilným obyvateľstvom. Na podklade získaných zprav tážisko ničenia vzdušných výsadvkov položiť na územie protivníka pri organizovaní a prevádzaní jeho príprav k výsadvkovej operácii a za prepravy výsadvkov vzduchom. K ničeniu použiť rakiet a letectva s jadernou muníciou a podľa situácie nanášať pozemné, za prepravy vzduchom vzdušné jaderné údery. Ak sa nepriateľovi podarí preniknúť na naše územie ničíť ho letectvom, systémom PVOS a ostatnými silami, ktoré sa na teritóriu nachádzajú. Pri vysadení taktických výsadvkov ničíť ich teritoriálnymi silami v súčinnosti s jednotkami LM. Ochranu proti takticko-operáčnym výsadvkom zveríť územnému vojenskému veliteľovi a za tým účelom mať na vytypovaných prechodoch a v ich blízkosti potrebnú hodnotu teritoriálnych vojsk. V prípade potreby použiť na likvidáciu taktickooperačných výsadvkov i sily LM. Proti možnému operačno-strategickému výsadvku udržiavať v ohrozenom priestore permanentne hodnotu najmenej jedného zväzku buď mobilizovaného, presunujúceho sa, vyčleneného zo zálohy, alebo stiahnutého z boja.

LM použiť na vytváranie clon a na stráženie, ochranu a obranu dôležitých objektov. V prípade potreby stráženie objektov zosilovať okresnými zálohami.

Vyhľadávanie prieskumno-diverzných výsadvkov a ich ničenie prevádzať zložkami SNB za účasti pohyblivých vrtulníkových teritoriálnych jednotiek kraja.

Teritoriálne jednotky postavíť s rôznou organizáciou (organizačne rozdielne), pričom dôraz položiť na vyzbrojenie a organizáciu teritoriálnych plukov a práporov pre boj s vojskovými výsadvkami. Mať tiež pripravené vrtulníkové teritoriálne jednotky proti prieskumno-diverzným výsadvkom a proti výsadvkovým prepadam, ktorých organizáciu prispôsobovať podľa pohybu frontu.

I keď úhroza nepriateľských výsadvkov proti našej ČSSR je bezprostredná a predstavuje početne veľkú silu, pri dobre organizovanom prieskume a za predpokladu, že značná ich časť bude vyradená pri príprave výsadvkovej operácie a za prepravy vzduchom dá sa proti nim na teritóriu účinne bojovať a zlikvidovať ich.